Regionrådsberedningen

SKRIVELSE
2019-04-03

LS 2018-0268

Regionstyrelsen

Motion 2018:6 av Håkan Jörnehed (V) och Catarina Wahlgren (V) om att inrätta ett centrum för vård av personer som utsatts för sexuella övergrepp

Föredragande regionråd: Anna Starbrink

Ärendebeskrivning

Håkan Jörnehed (V) och Catarina Wahlgren (V) har till fullmäktige lämnat en motion i vilken de föreslår fullmäktige besluta att inrätta ett centrum för vård av personer som utsatts för sexuella övergrepp.

Förslag till beslut

Regionrådsberedningen föreslår regionstyrelsen föreslå att regionfullmäktige beslutar följande.

Motion 2018:6 av Håkan Jörnehed (V) och Catarina Wahlgren (V) anses besvarad med hänvisning till regionrådsberedningens motivering.

Regionrådsberedningens motivering

Att utsättas för sexuella övergrepp är en fruktansvärd upplevelse och alla som drabbats ska känna sig trygga med att man får bra och trygg vård med rätt stöd. Personer som utsatts för sexuellt våld är i hög utsträckning traumatiserade till följd av övergreppet och då ska man, som patient, få ett snabbt individanpassat omhändertagande av personal med rätt kompetens.

Sedan flera år tillbaka finns en särskild enhet på Södersjukhuset för det akuta omhändertagandet av patienter som utsatts för sexuellt våld. På denna enhet finns även psykiatrisk vård.

Patienter som behöver stöd och efterföljande vård till följd av sexuella övergrepp erbjuds vård inom ramen för regionens ordinarie vårdutbud. Regionens husläkarmottagningar erbjuder psykosocial vård vid lindring till måttlig psykisk ohälsa samt krisstöd. Sedan har även Wonsa avtal med 39 husläkarmottagningar i regionen. När patienter behöver sjukhuskrävande

vård eller andra specialisters resurser remitteras de till annan lämplig verksamhet.

I Region Stockholm är traumarelaterade syndrom en högt prioriterad fråga. Utbudet av behandlingsmetoder hos befintliga verksamheter i regionen har breddats och kompetensen inom traumavården har förstärkts vilket har stärkt möjligheten att kunna erbjuda behandlingar anpassade efter patientens individuella förutsättningar. Utöver det pågår ett arbete med att ta fram ett bättre underlag för planering av insatser, resurser och kompetenshöjning på området.

Traumabehandling, där behandling av sexuella trauman ingår, är en del av specialistpsykiatrins uppdrag. I regionen finns flertalet verksamheter som arbetar med den efterföljande vården, och de verkar sedan årsskiftet under nya avtal. Hälso- och sjukvårdsförvaltningen bedömer att regionen erbjuder en traumavård med hög kompetens, god tillgänglighet och snabb behandling. I sitt yttrande framhåller Hälso- och sjukvårdsförvaltningen att patienter får en första vårdkontakt till specialiserad psykiatri inom två till tre veckor vid icke-akuta fall och vid akuta fall ska man få hjälp redan samma dag. Det är viktigt att regionen fortsätter följa och säkerställa att tillgängligheten och kompetensen i verksamheterna är god.

Dessutom håller ett regionalt vårdprogram för posttraumatiskt stressyndrom på att tas fram och som ytterligare kommer bidra till denna positiva utveckling. Vårdprogrammet beräknas bli klart under våren 2019. Det kommer även bidra till ett förbättrat underlag för planering av insatser, resurser och kompetenshöjning inom området framöver.

I motionen lyfts bland annat Kris- och traumacentrum som ett exempel på ytterligare en verksamhet med stor erfarenhet av behandling för personer som utsatts för våld och sexuella övergrepp i regionen. Det är viktigt att idé- och utvecklingskraften hos entreprenörer och idéburna organisationer tas tillvara på för att öka vårdutbudet, tillgängligheten och valfriheten för patienterna. Region Stockholm ser positivt på en mer modern lagstiftning som bättre tillvaratar idéburna organisationers möjlighet att bedriva hälso- och sjukvård. Regionen ska också göra en fördjupad analys av möjligheterna att stärka idéburna välfärdens konkurrenskraft inom välfärden.

Motionärerna vill inrätta ett centrum för vård av personer som utsatts för sexuella övergrepp. Förvaltningen bedömer dock att det ur ett behandlingsperspektiv är det inte är motiverat med hänvisning till att de evidensbaserade behandlingsmetoderna är desamma oavsett vad som

orsakat själva traumat. Det finns risker med att börja bryta ut och fragmentisera vården. Det ska man göra när det finns behandlingsmässiga vinster med en sådan koncentration och man behöver koncentrera kompetensen kring sjukdomstillstånd och behandling. Vilket inte är motiverat i det här fallet.

Däremot behöver vi utveckla informationen och guidningen för att säkerställa att alla verksamheter och patienter känner till och hittar till vårdutbudet som finns för den här målgruppen.

Regionrådsberedningen delar därmed hälso- och sjukvårdsförvaltningens bedömning att det därför inte är nödvändigt med en särskild mottagning med efterföljande vård för personer som utsatts för sexuellt våld och övergrepp. Region Stockholm kan idag, via befintliga vårdgivare erbjuda patienter ett brett utbud av behandlingsmetoder som är anpassade efter patientens individuella förutsättningar. Därmed anser regionrådsberedningen motionen besvarad.

Beslutsunderlag

Regiondirektörens tjänsteutlåtande
Motion 2018:6
Hälso- och sjukvårdsnämndens protokollsutdrag den 19 februari 2019
Hälso- och sjukvårdsförvaltningens tjänsteutlåtande den 1 februari 2019

Irene Svenonius Anna Starbrink

Regionstyrelsen
Regionledningskontoret

Malin Örnjäger

TJÄNSTEUTLÅTANDE
2019-03-01

LS 2018-0268

Regionstyrelsen

Motion 2018:6 av Håkan Jörnehed (V) och Catarina Wahlgren (V) om att inrätta ett centrum för vård av personer som utsatts för sexuella övergrepp

Ärendebeskrivning

Håkan Jörnehed (V) och Catarina Wahlgren (V) har till fullmäktige lämnat en motion i vilken de föreslår fullmäktige besluta att inrätta ett centrum för vård av personer som utsatts för sexuella övergrepp.

Beslutsunderlag

Regiondirektörens tjänsteutlåtande
Motion 2018:6
Hälso- och sjukvårdsnämndens protokollsutdrag den 19 februari 2019
Hälso- och sjukvårdsförvaltningens tjänsteutlåtande den 1 februari 2019

Förslag till beslut

Regionrådsberedningen föreslår regionstyrelsen föreslå att regionfullmäktige beslutar följande.

> Motion 2018:6 av Håkan Jörnehed (V) och Catarina Wahlgren (V) anses besvarad med hänvisning till vad som sägs i regiondirektörens tjänsteutlåtande.

Regionledningskontorets förslag och motivering

Sammanfattning
Motionärerna föreslår att regionfullmäktige beslutar att inrätta ett centrum för specialiserad vård av barn, unga och vuxna som utsatts för sexuella övergrepp.

Regionen har tidigare samarbetat med den utomstående aktören Kris- och traumacentrum utifrån bedömningen att kompetens saknats inom den egna psykiatrin. Utbudet av behandlingsmetoder hos befintliga vårdverksamheter i Region Stockholm har breddats och kompetensen inom traumavården har förstärkts vilket stärker möjligheten att kunna erbjuda

behandlingar anpassade efter patientens individuella förutsättningar. Framtagande av bättre underlag för planering av insatser, resurser och kompetenshöjning på området pågår.

Vid Södersjukhuset finns även sedan flera år tillbaka en särskild enhet för det akuta omhändertagandet av patienter som utsatts för sexuellt våld. Mot bakgrund av ovanstående anser regionledningskontoret att motionen ska anses besvarad.

Bakgrund
Håkan Jörnehed (V) och Catarina Wahlgren (V) föreslår i motion 2018:6 att regionfullmäktige beslutar att inrätta ett centrum för specialiserad vård av barn, unga och vuxna som utsatts för sexuella övergrepp. Motionärerna hänvisar till dialog som de fört med fristående aktörer som menar att vården saknar den kunskap som krävs för att tillgodose vårdbehovet och att det därför behöver inrättas ett specialistcentrum för dessa patienter.

Motionen har remitterats till hälso- och sjukvårdsnämnden.

Överväganden
Under de senaste tio åren har en särskild enhet för det akuta omhändertagandet av offer för sexuellt våld byggts upp i kvinnoklinikens regi vid Södersjukhuset i Stockholm. Enheten har utvecklat en hög kompetens inom området vilket också har lett till ökande andel besök.

Patienter i behov av stöd och efterföljande vård till följ av sexuella övergrepp erbjuds vård inom ramen för regionens ordinarie vårdutbud. Länets husläkarmottagningar erbjuder psykosocial vård vid lindrig till måttlig ohälsa samt krisstöd. Patienter som är behov av sjukhuskrävande vård eller andra specialisters resurser eller kompetens remitteras till annan lämplig verksamhet.

Hälso- och sjukvårdsnämnden framhåller i sitt yttrande att patienten får en första vårdkontakt till specialiserad psykiatri inom två till tre veckor vid icke-akuta fall och vid akuta fall redan samma dag. Traumabehandling inkluderande behandling av sexuella trauman är en del av specialistpsykiatrins uppdrag. Flera vårdgivare inom den specialiserade psykiatrin har enheter för just traumabehandling.

Inom Stockholms läns sjukvårdsområde (SLSO) erbjuds traumafokuserad kognitiv beteendeterapi (KBT), psykopedagogiska insatser och psykosociala stödinsatser anpassade efter individen på öppenvårdsmottagningar. I behandlingsutbudet finns också annan individuell psykologisk behandling som till exempel Prolonged exposure therapy, EMDR (ögonrörelser) och

psykodynamisk terapi. I behandlingsutbudet ingår även behandling i grupp, fysioterapeutiska insatser samt farmakologisk behandling.

Capio Maria-enheten erbjuder en manualbaserad behandling av trauma och beroende med behandlingsmetoden COPE, en evidensbaserad behandling av båda tillstånden (trauma och beroendeproblematik).

We Mind erbjuder medicinering och den kognitiva beteendeterapi vilken företagets vetenskapliga råd bedömer har starkast evidens vid behandling av trauma. Detta i linje med Region Stockholms regionala vårdprogram för ångestsyndrom.

Järvapsykiatrin omfattar cirka 20 psykologer och psykoterapeuter behöriga att bedriva traumafokuserad psykoterapi. De erbjuder kognitiv beteendeterapi enskilt och i grupp, farmakologisk behandling, fysioterapi, fokuserade stödsamtal och fysisk aktivitet på recept.

Beroendecentrum Stockholm har sedan våren 2017 utvecklat ett särskilt fokus på patienter med en kombination av beroende och trauma. Kliniken erbjuder i första hand behandling med behandlingsmetoden COPE. Beroendecentrum har under 2017 utbildat flertalet psykologer i denna evidensbaserade behandlingsmetod.

Utöver ovan nämnda utbud av behandlingsmetoder hos befintliga vårdverksamheter har ett regionalt vårdprogram för posttraumatiskt stressyndrom arbetats fram. Programmet presenterades för beredningen för kunskapsstyrningsfrågor i februari 2019 och ska beslutas av Direktörsgruppen 8 mars. Spridning av vårdprogrammet planeras därefter ske under våren 2019. Hälso- och sjukvårdsnämnden framhåller i sitt yttrande att vårdprogrammet ytterligare kommer att bidra till ett förbättrat underlag för planering av insatser, resurser och kompetenshöjning inom området framöver.

Hälso- och sjukvårdsnämnden gör mot bakgrund av ovanstående den sammantagna bedömningen att det i dagsläget saknas behov av ett särskilt centrum för specialiserad vård av barn, unga och vuxna som utsatts för sexuella övergrepp. Region Stockholm kan idag via befintliga vårdgivare erbjuda patienterna ett brett utbud av behandlingsmetoder anpassade efter patientens individuella förutsättningar. Regionledningskontoret delar hälso- och sjukvårdsnämndens uppfattning och föreslår att motionen ska anses besvarad.

Ekonomiska konsekvenser

Beslutet att anse motionen besvarad har inga ekonomiska konsekvenser.

Carina Lundberg Uudelepp
Regiondirektör

Carl Rydingstam
Stabschef

Beslutsexpediering:
Akt
Hälso- och sjukvårdsnämnden
Regiondirektörens stab

Godkänd av Carina Lundberg Uudelepp, 2019-03-01

Ankom
Stockholms läns landsting
2018 -02- 13
Dnr LS2018-0268

2018:6

Stockholms läns landsting

Stockholms läns landsting
2018-02-13

Motion av Håkan Jörnehed och Catarina Wahlgren (V) om att inrätta ett centrum för vård av personer som utsatts för sexuella övergrepp

Vi i Vänsterpartiet hade under hösten flera möten med organisationer och vårdgivare som arbetar med vård och stöd för personer som utsatts för sexuella övergrepp. Vi träffade bland andra representanter för Kris- och Traumacentrum, Röda Korset, Wonsa (World of no sexual abuse), Rise (Riksföreningen stödcentrum mot incest och andra sexuella övergrepp i barndomen), Ericastiftelsen och Mikamottagningen. Den bild vi fick var samstämmig: det finns ingen adekvat vård för dessa patienter inom landstingets egna verksamheter. Personer som har utsatts för sexuella övergrepp söker ofta hjälp inom vården om och om igen utan att få behandling för sina traumatiska upplevelser.

Landstinget har nyligen beslutat att avsluta avtalen med Kris- och Traumacentrum och Ericastiftelsen, fristående aktörer som har tillhandahållit specialiserad vård för personer som utsatts för sexuella övergrepp. När vi i Vänsterpartiet har ställt frågor kring var dessa patienter nu ska tas emot får vi ständigt till svar att kompetensen finns inom landstingets egen verksamhet. Detta stämmer dock inte överens med de vittnesmål vi har tagit emot av personer som arbetar med denna patientgrupp och från patienter.

Wonsa, en stiftelse som driver en specialistklinik för behandling av sexuella övergrepp, visar med hjälp av statistik från Brottsförebyggande rådet att ca 18 000 sexualbrott polisanmäls i Sverige varje år. Mörkertalet är dock stort, så det verkliga antalet sexualbrott ligger snarare omkring 90 000 per år. Förövarna finns i alla samhällsklasser och kulturer. Wonsa pekar också på att personer som utsatts för sexuella övergrepp ofta drabbas av olika typer av psykisk och fysisk ohälsa, såsom depression, posttraumatiskt stressyndrom, ångest, utmattningssyndrom och kronisk smärta. Behovet av vård och stöd efter sexuella övergrepp är alltså mycket stort. Att inte erbjuda behandling till dessa personer innebär stora förluster för individen, men också för samhället.

Wonsa har på sin klinik endast kapacitet att hjälpa en liten del av de personer som skulle behöva vård till följd av sexuella övergrepp. De aktörer vi har träffat menar att det skulle behövas ett specialistcentrum för dessa patienter, eftersom den kunskap som krävs för att ge dem rätt behandling idag saknas i vården i stort.

Mot bakgrund av ovanstående föreslås landstingsfullmäktige besluta

att inrätta ett centrum för specialiserad vård av barn, unga och vuxna som utsatts för sexuella övergrepp

Håkan Jörnehed (V)

Catarina Wahlgren (V)

Region Stockholm

Hälso- och sjukvårdsnämnden

PROTOKOLLSUTDRAG
2019-02-19

§ 39
Yttrande över motion 2018:6 av Håkan Jörnehed (V) och Catarina Wahlgren (V) om att inrätta ett centrum för vård av personer som utsatts för sexuella övergrepp

HSN 2018-1700

Ärendebeskrivning

Regionstyrelsen har begärt att hälso- och sjukvårdsnämnden ska yttra sig över motionen om att inrätta ett centrum för vård av personer som utsatts för sexuella övergrepp. I motionen föreslår Håkan Jörnehed (V) och Catarina Wahlgren (V) att inrätta ett centrum för specialiserad vård av barn, unga och vuxna som utsatts för sexuella övergrepp.

Beslutsunderlag

Hälso- och sjukvårdsdirektörens tjänsteutlåtande
Motion 2018:6 av Håkan Jörnehed (V) och Catarina Wahlgren (V) om att inrätta ett centrum för vård av personer som utsatts för sexuella övergrepp.

Yrkanden

1. Ordföranden Anna Starbrink (L) yrkar bifall till förvaltningens förslag.
2. Jonas Lindberg (V) yrkar med instämmande av Talla Alkurdi (S) bifall till motionen.

Propositionsordning

Ordföranden Anna Starbrink (L) ställer förslagen under proposition och finner att hälso- och sjukvårdsnämnden beslutar enligt ordförandens förslag.

Beslut

Hälso- och sjukvårdsnämnden beslutar

att till regionstyrelsen överlämna hälso- och sjukvårdsdirektörens tjänsteutlåtande som nämndens yttrande.

Reservation

Jonas Lindberg (V) anmäler att V-ledamöterna reserverar sig mot beslutet.
Talla Alkurdi (S) anmäler att S-ledamöterna reserverar sig mot beslutet.

Deltar ej i beslut

Helen Schoultz (SD) deltar ej i beslutet.

Region Stockholm

Hälso- och sjukvårdsnämnden

PROTOKOLLSUTDRAG
2019-02-19

Expedieras till

Regionstyrelsen
Akten

Region Stockholm

Hälso- och sjukvårdsnämnden
Hälso- och sjukvårdsförvaltningen
Psykiatri
Andreas Falk

TJÄNSTEUTLÅTANDE
2019-02-01

HSN 2018-1700

Hälso- och
sjukvårdsnämnden

Yttrande över motion 2018:6 av Håkan Jörnehed (V) och Catarina Wahlgren (V) om att inrätta ett centrum för vård av personer som utsatts för sexuella övergrepp

Ärendebeskrivning

Regionstyrelsen har begärt att hälso- och sjukvårdsnämnden ska yttra sig över motionen om att inrätta ett centrum för vård av personer som utsatts för sexuella övergrepp. I motionen föreslår Håkan Jörnehed (V) och Catarina Wahlgren (V) att inrätta ett centrum för specialiserad vård av barn, unga och vuxna som utsatts för sexuella övergrepp.

Beslutsunderlag

Hälso- och sjukvårdsdirektörens tjänsteutlåtande
Motion 2018:6 av Håkan Jörnehed (V) och Catarina Wahlgren (V) om att inrätta ett centrum för vård av personer som utsatts för sexuella övergrepp.

Förslag till beslut

Hälso- och sjukvårdsnämnden beslutar

att till regionstyrelsen överlämna hälso- och sjukvårdsdirektörens tjänsteutlåtande som nämndens yttrande.

Förvaltningens motivering till förslaget

Bakgrund
Tidigare fanns ett samarbete med utomstående aktörer som Kris- och Traumacenter därför att bedömningen då var att utbudet och kompetensen inte fanns i tillräcklig utsträckning inom psykiatrin. Under åren har

kompetensen utvecklats och idag finns ett bra utbud och kompetens att tillgå inom psykiatrin.

Det har tagits fram ett regionalt vårdprogram för posttraumatiskt stressyndrom som ytterligare kommer bidra till denna positiva utveckling. Vårdprogrammet blev klart hösten 2018. Det kommer bidra till ett förbättrat underlag för planering av insatser, resurser och kompetenshöjning.

Överväganden
De personer som kommer behöva vård och stöd till följd av sexuella trauman kommer erbjudas vård inom ramen för Region Stockholms ordinarie vårdutbud. Länets husläkarmottagningar ger psykosociala insatser vid lindrig till måttlig psykisk ohälsa samt krisstöd. Patienter som är i behov av vård som kräver sjukhusens eller andra specialisters resurser eller kompetens kommer att remitteras till lämplig verksamhet inom psykiatrin.

Inom Region Stockholm är traumarelaterade syndrom högt prioriterat. Det finns hög kompetens inom flera verksamheter och tillgängligheten är bra genom att dessa patienter erbjuds snabb vård. Det gäller även i de fall då tillståndet bedöms så akut att heldygnsvård behövs. Det betyder att man som patient får en första vårdkontakt inom två till tre veckor i icke akuta fall och att man ska få hjälp samma dag vid mer akuta tillstånd.

Traumabehandling där behandling av sexuella trauman är en del ingår alltså som en del av specialistpsykiatrins uppdrag. Flera vårdgivare inom specialistpsykiatrin har speciella enheter som arbetar med traumabehandling.

Inom Stockholms läns sjukvårdsområde (SLSO) erbjuds för traumasyndrom traumafokuserad kognitiv beteendeterapi (KBT) psykopedagogiska insatser och psykosociala stödinsatser på öppenvårdsmottagningarna för patienter i behov av det. I behandlingsutbudet finns också annan individuell psykologisk behandling som t. ex Prolonged Exposure Therapy, CPT, EMDR samt psykodynamisk psykoterapi. Även behandling i grupp erbjuds, fysioterapeutiska insatser samt farmakologisk behandling.

Capio Maria erbjuder en manualbaserad behandling av trauma och beroende med behandlingsmetoden COPE. COPE bygger på evidensbaserad behandling för båda tillstånden.

WeMind erbjuder medicinering och KBT. Den KBT behandling som ges är den som WeMinds vetenskapliga råd bedömt har starkast evidens gällande trauma. Detta är också i linje med Region Stockholms regionala vårdprogram för ångestsyndrom.

Järvapsykiatrin har tillgång cirka 20 psykologer och psykoterapeuter som kan bedriva traumafokuserad psykoterapi i verksamheten. De erbjuder KBT enskilt och i grupp, farmakologisk behandling, sjukgymnastik, fokuserade stödsamtal och fysisk aktivitet på recept.

Beroendecentrum Stockholm har sedan våren 2017 gjort en ordentlig kvalitetshöjning inom hela Beroendecentrum för att identifiera patienter med trauma. Den behandling som i första hand erbjuds är COPE och Beroendecentrum har under 2017 utbildat flertalet psykologer i denna evidensbaserade behandlingsmetod. Patienterna får alltid parallell behandling för sitt beroende och trauma.

Behandling av PTSD förutsätter psykoterapeutisk kompetens. Evidensbaserade metoder är i första hand den KBT-baserade behandlingen ”prolonged exposure” (PE). Legitimerade psykoterapeuter har avancerad psykoterapeutisk kompetens efter en treårig halvfartsutbildning som förutsätter en grundprofession som t ex psykolog, socionom, sjuksköterska, läkare.

För psykologer ingår grundläggande psykoterapiutbildning i grundutbildningen. Andra professioner som t ex socionomer, sjuksköterskor, barnmorskor och läkare kan ha grundläggande psykoterapiutbildning (vanligen halvfartsutbildning 1,5 år) som en tilläggsutbildning och med kompletterande, specifik utbildning i PE ha rätt kompetens för att ge sådan behandling.

Förvaltningens bedömning är sammantaget att det finns tillräcklig kompetens och utbud för behandling av personer som utsatts för sexuellt våld och övergrepp. Det finns därför inte behov av att inrätta ett centrum för specialiserad vård av barn, unga och vuxna som utsatts för sexuella övergrepp. Förvaltningen kommer att följa utfallet av det förändrade vårdutbudet noggrant.

Ekonomiska konsekvenser
Förslag till beslut får inga nya ekonomiska konsekvenser då den verksamhet som bedrivs ryms inom den ekonomiska ramen för redan tecknade avtal.

Konsekvenser för patientsäkerhet
Det finns en bred kompetens och stort utbud av behandlingsinsatser för behandling av personer som utsatts för sexuellt våld. Bedömningen är att förslag till beslut inte har negativa konsekvenser för patientsäkerheten.

Konsekvenser för jämlik och jämställd vård
Det finns en bred kompetens och stort utbud av behandlingsinsatser för behandling av personer som utsatts för sexuellt våld. Bedömningen är att förslag till beslut leder till en ökad jämlik och jämställd vård.

Miljökonsekvenser
Bedömningen är att förslag till beslut får oförändrade konsekvenser för miljön.

Administrativa konsekvenser
Bedömningen är att förslag till beslut leder till oförändrade administrativa konsekvenser.

Margareta Tufvesson
Tf. hälso- och sjukvårdsdirektör

Anna Ingmanson
Avdelningschef

Beslutet ska skickas till
Regionstyrelsen

Godkänd av Margareta Tufvesson, 2019-02-01